

ФІТОХІМІЧНЕ ВИВЧЕННЯ ТРАВИ ШАВЛІЇ БЛИСКУЧОЇ

Беркало Ю.А., Кузнецова В.Ю., Кисличенко В.С.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

kuznetsova.victoria@ukr.net

Вступ. Шавлія (*Salvia L.*) – найбільший рід у родині глухокропивових (*Lamiaceae*). Він нараховує близько 1000 видів, поширених на всіх континентах, окрім Антарктиди. У народній медицині рослини роду шавлія знайшли своє застосування як антибактеріальні, ранозагоювальні та протизапальні засоби. Однак, у офіційній медицині використовуються лише два види цього роду: шавлія лікарська та шавлія мускатна. З трави шавлії лікарської виробляють ефірну олію. У вигляді настою листя застосовують для полоскання горла, рота при катарактах верхніх дихальних шляхів та стоматитах. Воно є складовою багатьох лікарських засобів. Різномічне застосування цих видів у медичній практиці дає передумови вивчення нових культивованих видів роду шавлія. Однією з таких рослин, що широко культивується в Україні, є шавлія блискуча (*Salvia splendens Sellow ex Roem. et Schultes*).

Метою дослідження було попереднє фітохімічне вивчення трави шавлії блискучої, заготовленої у червні 2022 року в Полтавській області.

Матеріали та методи. Ідентифікацію деяких груп БАР у досліджуваній сировині проводили у водній та водно-етанольних витяжках за допомогою загальновідомих хімічних реакцій. Для виявлення полісахаридів була проведена осадова реакція з 96 % етанолом. Флавоноїди визначали за допомогою кольорових (ціанідинова реакція в модифікації за Бріантом, з ферумом (III) хлоридом, 10 % етанольним розчином калію гідроксиду, 2 % етанольним розчином алюмінію хлориду) та осадової (з 2 % розчином плюмбуму ацетату) реакцій. Наявність антоціанів також підтверджували реакціями, які базуються на здатності антоціанів змінювати забарвлення в залежності від значення рН середовища (реакція з 10% кислотою хлористоводневою, реакція з 10% розчином кислоти щавлевої в суміші ацетон-вода (1:1)). Наявність дубильних речовин було підтверджено загальноосадовими (з розчином желатину та хініну хлориду) та кольоровою (з феруму (III) амонію сульфатом) реакціями. Наявність сапонінів було підтверджено реакцією піноутворення, осадовими (з баритовою водою та 10 % розчином плюмбуму ацетату), кольоровими (реакції Лафона та Сальковського) реакціями. Також було проведене визначення хімічної природи сапонінів. Виявлення амінокислот проводили за допомогою реакції з 0,2 % розчином нінгідрину.

Результати та їх обговорення. В результаті проведених досліджень підтверджено наявність у досліджуваній сировині полісахаридів, флавоноїдів (у тому числі антоціанів), дубильних речовин конденсованої групи, тритерпенових сапонінів та амінокислот.

Висновки. Одержані результати свідчать про перспективність дослідження трави шавлії блискучої флори України та створюють підґрунтя для її подальшого фітохімічного дослідження.